

מבעד למסורה

(שטורים בהסתכלות)

סלחו לי תלמידי ותלמידותי החביבים, אם אנוס אני לדבר היום בערי ובעה ביתי.

הן יודעים אתם מסתמא את גדל

עונוי ואסוני: אותב אני לחוסתכל, לא עליכם. מבעד למסורה כמו בקרני רנטגן לכל מקום אסור כדי לראות לפניי ולפנים כל מעשי והעתועים אצל זה או זו ומדה מגונה דבקה ביר"ל להציץ מן החרכים כהלונות-הנבזיים על הדרך ואצל בני-דודנו למטה ולהכדיל אחב"י הקטנים עם הגדולים, בבחינת וואה ואינו-נראה ואח"כ לגלות סודות מן החרד עפ"י פורד"ס או "ברחל בתך הקטנה" ולתבין לכם מעמדים לשבת בכל מיני "הלצות ובריות המוניות ונסות" הלקוחות פעם מקלימנסו ומדרויאנוב ופעם מר' קרוב ורביקצין וביהוד מפייה עם. ואני חשבתי לתומי כי אין מקשין על ההלצה ואין מוציאים ממנה היקשים לענין דינא, אבל רואה אני חביבי בעליל ובפעל ממש כי לפעמים נ"י במעשיה אחת, די במלה אחת, באת אלקלו לא, כדי לזכות ובכבוד

גדול של תרגום ופרסום, כמו שאמר לי "פוליטוניסטן" ליצן: יש קונה עולמו ב"עוד מות" אחד!... ודי למתורגמן זריו לשרק באזנים הנחוצות, שאני כתבתי מייודע-מה, והרי יש לך צפיהית-ברבש, שתהא עוברת-לסוחר מעתון לעתון שלהם מנוהר-פרת ועד נהר-חדקל ומהיאור אשר במצרים עד ל"עתון ההגון" בת"א... ואמרו מה שתאמרו: כנגד רשעתם של שונאי-ציון עוד אפשר לעמר, אבל מזה לעשות נגד "אדקתם" של כל אלה הבאים לגיבות פגעתי — למה אכחד? חובות ישנים? בהם פגעתי — למה אכחד? — באיזה זמן מן הזמנים באיזה דבר — ענין טאגורה בחיפה: השודדים ה"ציונים" בלבנון ועוד מעשים טובים כאלה — והרי הם מוצאים עתה את שעת הכשר להשתער עלי ולהוציא מלון מיוחד של נבול-פה, שכל מי שזכה ללמדו בעל-פה מגיע למדרגת עורד של "הארץ"... כאן מצא בעל-החוב מקום לגבות את חובו! ולא עוד אלא שהם נותנים מקום גם למיסיונרים ולתורתם הקדושה ומרעוררים את "היהודים הדתיים" שיש להם בדרך כלל לקבול על הפוליטונים" של עומות, מחמת שספר בשבתו של הדרשן ה שוטה אשר השווה בליל ט' באב את זכריה הנביא לדי-האן... ולא לחנם כתב אחד הסופרים בקרת

על שיריו של בן שמי (רק בלי "א ל" ב ק ר ב ו) ביהד עם עוד משורר צעיר באמת, בשם "פקעים" — הבינונום? פיקע! — כלומר שהוא מתפקע כל הימים אם מי שהוא כותב וויצר דבר-מה בשירה ובפרוזה וביחוד בראותו (אוי לעינים שכך רואות!) את "הסוג הספרותי הזה המדקש את גליונות דארהיזים בכל ערב-שבת"... ומי שכתב זקנה שכתבנות בראותה צעירה נאה, וישנם עניני תלמידים מהוג קוראים ידוע" הכונים ב"ענה על עומות מפני מה הוא קצר לרם בזמן האחרון את שעוריו? וישנן — הוי, אלהי אורי וישעי! — בין התלמידות" שאינן יכולות ללכת לישון בעש"ק בלי ה"עומות"... ולמה זאת אלא שהרעל התפשט, בעונותינו הרבים בכל הארץ בכל בית ישראל עד התינוקות של בית-דב, ואפילו האיסטניסים בעל-הטעם מאנ"ש קוראים ותיקים הם לשעוריו של "סל-המשקל" הזה ימ"ש, והקהל הרחב — הקרובים לו קרבת טעם והשכלה" — מלקק עדיין את איצבעותיו מהחנמיות של "הפסטמן" הזה, ואינם הוששים כלל לפגיעת "הרגש האיסד תתי האלמנטרי שלהם". ולא זו בלבד, אלא שיש לו לגיון של תלמידים המוכשרים לו כל דבר בכתב ובע"פ — ואין כל דבר נפתר ממנו בכל מקום שאין זורעים אותו הוא צומח, אין קוראים אותו והוא אורח ומידו

אין איש בורה... ואפילו הגויים להכדיל נגדדים אחריו, וסוחר יוני טיפו לא מצא מקום יותר נאה למודעה שלו, בעתון "הצהוב" אלא דוקא בערב שבת אצל "התמונה" ושלם בפלים. אפשר ל"התפקע באמת!... ומה אמר לכם, רבותי? כשקראתי בשבוע זה את ה"מי שברך" עד גמידא ונתתי עלפתי שבע פעמים והעורכים זרקו עלי מים טהורים להחיותני, ישבתי להתאבל על ה"א ד"ץ והרהור רע עלה בלבי אז, לאמרו: אמנם השמים שמים לה' אבל "הארץ" נתנה לא לבני-אדם... לכתהלהו נכשלו ושאלו: "למה רגשו גויים?" ואח"כ נתחורטו על המעשה וקיימו את הפסוק: "למה יאמרו הגויים?"... איך אומרת הותנתי? כשהקצב עובד לרגע את את האיטליה, קופץ הכלב על זיו השלחו ונזבת, וכשהעורד עלה על הברמל קפץ ממלא-מאמו וכותב "הערות המערכת" של "הארץ"...

ודים כגון שלט הפיק"א שעדיין לא נגמרה, מנראה עבודת-ההנהגות ביפו או בחיפה — איני זוכר בדיוק! — השער הצרפתי בראש תל-פיזות, וביחוד אחזק אני לזרק עין על הנדפסים העבריים של משרדי ממשלתנו ירום הודה. פסידור ספרי האחוזה ב בקצה העיין מספר הספר מספר הדף מספר הכרך אני מ מבקש מזה רשות לעיני מספר והתעודות במא ונוגעל אני מעוניין מאדמה הנ"ל כומר חתימה תאריך הרלוז נתנו רגעות שלום חמם הסד פ. מ. תאריך ה. הסופר ומחמת שאין אני בקי בלשון-תורקית פניתי לעזרת-התקירה של העתיקות, ואחרי עמל רב עלה בידי ההרטומים והוקרי הקר-מוניות שלנו לפתר את החידה: "בקצה העיין" — זאת אומרת: ואם תראוני רבותי, כשאני מולד ברחובות העיר וראשי מופטל למעלה אל-נא תחשדו בי בגאונה או בזחיות-הדרת הלילה, אלא שטבע רע אחד יש לי, מדה מגונה של "מחוסר-הרבות" ממש — להסד תכל בכל השלטים אשר ברחובות ובמשד

הנה זה עתה, קבלתי מיפו תעודה ממי-שלתי, שאך יצאה מתחת המכבש של המנזר, וכנדי לזכות את הרבים אמסרנה לכם כמתכונתה ממש. התעודה הזו — כמו שכותב לי תלמידי — היא די אלוקנטית ומדברת בפני עצמה: פסידור ספרי האחוזה ב בקצה העיין מספר הספר מספר הדף מספר הכרך אני מ מבקש מזה רשות לעיני מספר והתעודות במא ונוגעל אני מעוניין מאדמה הנ"ל כומר חתימה תאריך הרלוז נתנו רגעות שלום חמם הסד פ. מ. תאריך ה. הסופר ומחמת שאין אני בקי בלשון-תורקית פניתי לעזרת-התקירה של העתיקות, ואחרי עמל רב עלה בידי ההרטומים והוקרי הקר-מוניות שלנו לפתר את החידה: "בקצה העיין" — זאת אומרת: בקשה לעיון... "מקבש מזה רשות לעיני מספר והתעודות במא ונוגעל"... בעברית פרושו: מבקש בזה רשות לעיון בספר במה שנוגע ל... "אני מעוניין מאדמה הנ"ל

כומר... בלשונונו ז"א: אני מעוניין באדמה הנ"ל כומר... "הרלוז נתנו רגעות שלום חמם", מתהלה השבתי למצא סמוכים לז בפסוק: "ותמלא הארץ חמם", ואולם אהר הקו"ד נתגלה כי: פתרון החידה הזו הוא "הרשות נתונה נגד תשלום מס"... כתיב מספר הקרלה וקרי: מספר הקבלה... הפכתי את הקב ומצאתי שם את הנוס האנגלי. והנה עוד טרם הספקתי לראות התערבתי עם עורכיני עשרה כנגד אהר, א תמצא בו אף שניאה אחת: א נ"י הרותח כמובן... ואולם, כשראיתי כי הטופסים האל נדפסו במנזר, נתישבו לי כל הקושיות, כ "טעות גוי מותר"... אנכי כשנבנסתי אל הנמל בחיפ, ופניתי לצד ימין, הופיעה לפני טבל; שחורה ועליה כתובות לבן על גבי שהו שתי מלים באותיות מרובעות: התובעה הבאה הפשתי במלון הגדול של בני-יהודה ובכ וביחוד במלון העברי-צרפתי של א. אלמאליה. פסיד ספרי האחוזה-הקונקורדנציה של ר' יהושע קוסובסק

הקרתו בכל הספרות הישנה והחדשה ולא מצאתי "תובעת" כזו אצלנו. ואולם בכדי להקל על הוקרי-הקדמוניות שלנו עלי לתוסף עוד פרט קטן: מלמעלה כתובות גם שתי מלים אנגליות: Incoming Traffic. ואולי יש איזו שייכות ביניהן ובין העברית והתובעת של ממשלתנו בחיפה? Phonician District Court. ומדי עברי ברהובות עיר-הזרמל ועיני נשואות למרחם. נלומר לשלטים, הופיע לנגד עיני שלט משולש בשלש השפות הרשמיות שלנו: מלמעלה באנגלית, כחצי גרן עגולה: באמצע בשפת בני דורנו: "מחכמה מרכזית פניקיה" ולתתא: "בית משפט"...

והשאר מטושטש.

אחד מתלמידי שלוח אותי בדרכי הסביר לי כי צבעו מחדש את כל השלט שנמחק מימי הגשם. וכנראה שהצבע הממ-עלתי לא הספיק רק בשביל שתי מלים עבריות...

ומכיון שאנו מדברים בשלטים, נזכרתי בטעות אחת נסה ונראה שנפלה באחד משלטי המשרדים על החר... שם — כך מספרים לי — נמצא שלט אחד "שלא כדרכו", והיינו: עברית לעילא אנגלית באמצע וערבית למטה...

ומה נשתנה השלט הזה מכל השלטים בארצנו? — מדרש אגדה יש שצובע אחד יהודי עשה בזמנו את השלט הזה לשם נסיון: ממה-נפשך, אם יעלה הדבר בידו — מוטב, ואין אין — יעשה אחד במקומו. ומכיון שהממשלה שלנו נוהגת קמוצים, כידוע, נשאר השלט "התפוך" הזה במקומו עד היום הזה...

וגם ממשלתנו אנו נוהגת כנראה, קמוצים, והשלט של "לשכת העליה שע"י ועדה-צירים" במקומו עומד למרות כל הש-נויים. וע"כ קוראים תתימנים להנה"צ בשם "וואעד הסירים" עד היום הזה...

* * *

ועדיין מתאוננים אצלנו על הממשלה שלנו שהיא מזלזלת הלילה בשפתנו ופרצה מהלקת שלמה בשבוע זה בין בן-פרץ ובן-ישו ע"א מחלקת-העליה ואנטי-עליה אנגלית ותורכית...

כשהייתי בצפת בפעם האחרונה מסר לי אחד מתלמידי המובהקים כי בית-המדרש של חסידי צנו דרש רשיון להביא את ר' חיים פפר מחו"ל לכהן פאר על כסא הרבנות שלהם, הם קבלו תשובת קצרה וברוחה כזו: היות ש"ראבאים" (רבנים בלע"ז) נוסעים מכאן לאמריקה רואיה מזה שישנם רבנים פחותים בא"י, ע"כ יקחו להם ר' ב מאלא

הנוסעים... ומספרים נ"כ — מה לא מספרים אצ-לנו? — כי צעיר אחד מק"ק צפת דרש רשיון להביא את כלתו מאמריקה וענו לו כי לפי הספירה האחרונה נתברר שישנן צע-רות ופנויות רבות בא"י המוכנות לעזב את הארץ לשדוכין, ע"כ ימחל לקחת אחת מהן...

* * *

ואיך צועקים מגני השפת העברית מתל-אביב ב"ברורים" שלהם? — "שפת העברים בא"י היא עברית ורק עברית!" קריאה זו מזכירה לי מעשה שהיה עוד לפני המלחמה בסופר הזרנוני שלום אש בשעה שבקר את א"י וטען כי אין השפה העברית שלמת בין היהודים, ובכדי להוביח על אמתות דבריו נתערב עם חבורה שלמה, וינסו אותו לראות באיזו שפה ידבר אליהם. שיפנו ליהודי הראשון אשר יפגשו ברחוב פגעו בילד קטן שהלך לתומו ברחוב, תפש אש ומשך באזני הילד בכח, ומרב כאב נזעק הילד בקול, הביט בזעם אל המושך, ואמר לו בעברית: "לך לעזאזל! אתה ח...". ואז הודה הסופר הז'רנוני כי יש שפה עברית לעברים בא"י...

ואעפ"כ חושב והנני כי כל זמן שמנהל המדרש של מגני השפה העברית, בסבורו ובעצמו, נקרא בשם "זורביצקי", שאין

לשונם של אחינו הספרדים ואפילו שנוי של ר' עזמות יכולות לגרם אותו כראוי, לא יצאו ידי חובתם... וכל זמן שלא עברו את שמותיהם, אין להם להתעבר על ריב של יהודי אמריקה...

* * *

ובכ"ז, ה"סרטל המזרחי" שלנו הולך ומתקדם בארצנו. הנה, למשל, בהגה-הפסה שעבר הוציאו כרוזים גדולים והכריזו בכל הוצות ירושלים ושאר ערי-הקדש על יינות ד א ש ו ד ל צ י ו ז, באותיות של "ותודי-ענו", ויינות זכרון-יעקב מאן דבר שמם... עכשיו, לכבוד ראש-השנה זכתה ז"י כמור-העות "הארץ" באותיות קטנות: "כאחות לן קטנה ויין יש לה" ד ו ק א מו המוכחר, יש לקוות כי אחרי עשרים שנה תזכה סו"ס גם ז"י לעמד בשורה אחת עם דאל"צ באותיות גדולות כמוה אפילו, בעתון הרוסי...

* * *

ומחמת שאני אין לקבלת-הפנים בבית-הכרם "שלנו", לכבוד אורחנו הגדול והחביב ר' חיים ויצמן, והכיננו לו שערי-כבוד יפה ממש כמו ל"הכח", מפני שיש בו "כח החיים" האמתים לעמנו, וביחוד רוצה אני לטפס

על ה"מוביל" שלו מאחור בעלותו על ההר, כדרך הסופרים החשובים, כדי להטף ממנו "ראיון" עוד לפני הפגישה עם העתונאים בערב ראש-השנה, ומחמת שהיום ערב יום-הדין בעולם שאפילו דגיהים רועדים במים מרב פחד וגם עש"ק הנני ממחר לרוץ אל השוק ולקנות דוקא ראש של כבש, לקיים מה שנאמר: לראש ולא לזנב", והנני מסיים בברכת שנה טובה לכל תלמידי ותלמידותי וזרבים — בן ירבו! — די בכל אתר ואתר. תכלה שנה ומלחמותיה בין המזרחי הצעיר-הזקן והפועל-המזרחי בין הכפר העברי והכפר-הערבי.. תכלה שנה ומחלקותיה בין אנד"י וכלל ישראל ותחל שנה של אחדות, כמו שאמר הנציב בשבוע זה לצופים העברים בשם פטרוניתא יהודיה אחת, שספרה לו כי בירושלם ישנן לכל שלשה יהודים ארבע דעות — טעות היא בידה: שש דעות! — אחדות ושלוש בין ההסתדרות והפרקציה, בין האכרים והפועלים, בין העתונים למי-ניהם, ובין ר' עזמות וידידיו, ותכלה שנה של הפרובוקטורים בארץ זכחו"ל, אכי"ר!

לשנה טובה תכתבו: מי לחיים ומי ב — עזמות